

НАСТІЛЬНА КНИЖКА ВИХОВАТЕЛЯ

Ганна Беленька
Олена Половіна

ДОШКІЛЬНЯТАМ ПРО СВІТ ПРИРОДИ

Діти п'ятого року життя

*Схвалено для використання
в дошкільних навчальних закладах*

Київ
«Генеза»
2016

УДК 373.2:57.081.1
ББК 74.102
Б43

Серія заснована в 2013 р.

Автори:

Беленька Г. В., доктор педагогічних наук, професор;
Половіна О. А., кандидат педагогічних наук, доцент.

*Схвалено для використання
в дошкільних навчальних закладах комісією
з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної
ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ІМЗО від 13.06.2016 № 2.1/12-Г-369)*

О. В. Коваленко, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка;

Н. В. Левінець, кандидат педагогічних наук,
доцент факультету педагогіки і психології Національного
педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Беленька Г.В.

Б43 Дошкільнятам про світ природи : діти п'ятого року
життя / Ганна Беленька, Олена Половіна. - Київ :
Генеза, 2016. - 96 с - (Настільна книжка вихователя).
ISBN 978-966-11-0761-7

Методичний посібник призначений для використання в освітньому процесі дошкільних навчальних закладів. У посібнику розкрито освітній зміст та інноваційні підходи формування еколого-природничої компетентності дітей п'ятого року життя. Подані рекомендації щодо організації різноманітних форм та методів ознайомлення дітей 5-го року життя з природою, що ілюструються прикладами їх проведення. Для педагогів дошкільних навчальних закладів, центрів розвитку та підготовки дітей до школи, батьків.

УДК 373.2:57.081.1
ББК 74.102

18ВЫ 978-966-11-0761-7

© Беленька Г.В., Половіна О.А.,
видавництво «Генеза», 2016
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2016

ЗМІСТ

Передмова	4
1. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ	5
2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ	9
3. МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ	12
3.1. Методи безпосереднього ознайомлення дітей з природою	12
• спостереження	12
• гра	16
• праця в природі	30
3.2. Методи опосередкованого ознайомлення дітей з природою	33
• словесні методи	33
• ілюстративні методи	51
4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ	68
в заняття екологічного спрямування	68
• екскурсія	81
• цільові та повсякденні прогулянки	83
Літературна скарбничка	84
Список рекомендованої літератури	91

ПЕРЕДМОВА

Шановні колеги — студенти і педагоги, вихователі дітей дошкільного віку, батьки дошкільнят! Кожен з нас мріє про те, щоб наші діти й вихованці зростали здоровими, були щасливими та успішними в житті. Ми огортаємо їх любов'ю та піклуванням, учимо розрізняти добре й погане, красиве й потворне в навколишньому світі. Добрим помічником у справі виховання дошкільнят є неповторна й щедра природа України. Ще півстоліття тому світ природи був близьким і зрозумілим дітям. Вони жили й діяли в ньому, бавилися й розвивалися. Нині процеси урбанізації, технізації життя, погіршення екології, поява значної кількості механічних іграшок призвели до того, що діти віддаляються від природи і вже не почувуються в ній вільно та безпечно, не помічають її краси.

Метою посібника, який ви тримаєте в руках, є актуалізація питань ознайомлення дітей ХХІ сторіччя з природою рідного краю, розвиток умінь бачити її красу та ніжність, надання знань про логіку зв'язків і залежностей у природі, ознайомлення з правилами поведінки в природі та еколого-доцільного природокористування. Діти 5-го року життя вирізняються високою пізнавальною активністю й готові до отримання системних знань про природу. У посібнику розкрито їхні психологічні особливості, схарактеризовано методи, за допомогою яких найефективніше відбувається формування еколого-природничої компетентності дитини.

Зміст посібника побудовано так, що теоретичні положення ілюструються практичними розробками, зразками використання в освітньому процесі тих чи інших методів навчання, форм організації пізнавальної діяльності дітей. На думку авторів, такий підхід дає змогу поєднати науку та практику, забезпечує цілісність сприйняття матеріалу.

Уміщена в посібнику «Літературна скарбничка» допоможе дорослим урізноманітнити використання кожного з методів формування еколого-природничої компетентності дітей, а список літератури — поглибити свої знання.

Тож бажаємо вам успіхів у розвитку наших «чомучок» і непосид через наближення їх до природи, навчання на засадах взаємодії з природою, виховання моральних рис характеру на основі пізнання краси й логіки природи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Базовий компонент дошкільної освіти / наук, керівник : А.М. Богуш; авт. кол.: А.М. Богуш, Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.В. Гавриш, О.П. Долинна, Т.С. Ільченко, О.В. Коваленко, Г.М. Лисенко, М.А. Машовець, О.В. Низковська, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, Т.І. Поніманська, О.Д. Сідельнікова, А.С. Шевчук, Л.Ю. Якименко.* - К., 2012. - 26 с.
2. *Дитина* : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук, керівник : В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.] ; наук, ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець. - К. : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. - 304 с
3. *Беленька Г., Машовець М.* Навчально-методичний комплект «Дошколярик. Кроки зростання». - К. : Сім кольорів, 2014.
4. *Беленька Г.В.* Кольорове намисто: навчально-методичний посібник для вихователів та батьків дітей дошкільного віку / Ганна Володимирівна Беленька. - К. : Сім кольорів, 2014. - 76 с
5. *Беленька Г.В.* Віконечко в природу : методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Ганна Володимирівна Беленька. - К. : Сім кольорів, 2014. - 56 с
6. *Беленька Г.В.* Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Ганна Володимирівна Беленька. - К. : Сім кольорів, 2014. - 56 с.
7. *Бережна Т.М.* Збірник «Музичні оповідки» (III частина). - Донецьк : Донецький педагогічний коледж, 2008. - 117 с
8. *Вашак О.О.* Екологічне виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.010101 - «Дошкільна освіта», вихователів, методистів та завідувачів дошкільних навчальних закладів. - Полтава, 2009. - 116 с
9. *Гавриш Н.* Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей: методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць / Н. Гавриш, О. Безсонова. - 2-ге вид. - К. : Видавничий дім «Слово», 2015. - 256 с
10. *Золотий колосок* : збірник фольклорних і літературних творів для роботи з дітьми у дошкільних закладах за програмою «Дитина» / упор. Н. Дзюбишина-Мельник. - Частина I: Своє люблю і знаю. - К. : Освіта, 1994. - 624 с
11. *Лисенко Н.В.* Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н.В. Лисенко - К. : Видавничий дім «Слово», 2015. - 352 с.
12. *Лисенко Н.В.* Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог : навчально-методичний посібник для ВНЗ / Н.В. Лисенко. - К. : Видавничий дім «Слово», 2009. - 400 с
13. *Піроженко Т.О.* Особистість дошкільника: перспективи розвитку / Т.О. Піроженко. - Тернопіль: Мандрівець, 2010. - 136 с.
14. *Плохій З.П.* Серії картин «Свійські тварини», «Дикі тварини».

15. *Плохій З.П.* Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) : монографія / З.П. Плохій; Ін-т пробл. виховання НАПН України. - К. : Персонал, 2010. - 319 с
16. *Природа* рідного міста (екологічний путівник дошкільника) / упор. Н.Є. Глухова, А.М. Гончаренко. - К. : ТОВ «Агентство», 2011. - 128 с
17. *Смольникова Г.В., Чубач Г.Т.* Малятам про тварин : альбом сюжетних картинок для дітей раннього віку. - К. : Грамота, 2014.
18. *Товкач І.Є.* Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. - К. : Грамота, 2015. - 88 с - (Серія «Розглядай та пізнавай»).
19. *Яришева Н.Ф.* Дошкільникам про ліс, луг, водойму. Дошкільникам про природу. - Вип. 1-3.
20. *Яришева Н.Ф.* Методика ознайомлення дітей з природою / Н.Ф. Яришева. - К. : Вища шк., 1993. - 256 с
21. *Яришева Н.Ф.* Основи природознавства: Природа України / Н.Ф. Яришева. - К. : Вища шк., 1995. - 336 с

Навчальне видання

Настільна книжка вихователя

БЕЛЕНЬКА Ганна Володимирівна
ПОЛОВІНА Олена Анатоліївна

ДОШКІЛЬНЯТАМ ПРО СВІТ ПРИРОДИ

Діти п'ятого року життя

Схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах

Головний редактор *Н.В. Заблоцька*
Завідувач редакції *А.М. Короб*
Редактор *О.П. Дубчак*
Обкладинка *С.М. Железняк*
Технічний редактор *Ц.Б. Федосіхіна*
Комп'ютерна верстка *С.Ф. Лобунець*
Коректор *А.І. Кравченко*

Формат 60x90/іє.
Ум. друк. арк. 6,0. Обл.-вид. арк. 5,4.
Тираж 3023 пр. Вид. № 1794.
Зам. № 16-480.

Видавництво «Гене́за», вул. Тимошенка, 2-л, м. Київ, 04212.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5088
від 27.04.2016.

Віддруковано на ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»,
вул. Л. Курбаса, 4, м. Біла Церква, 09117.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4063 від 11.05.2011.
Впроваджено систему управління якістю
ВНДНО ;і міжнародним стандартом БШ ЕБІ І8О 9001:2000